# ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN της 16ης Οκτωβρίου 1986 *

*Κύριε πρόεδρε,*
*Κύριοι δικαστές,*

Το « Pétillant de raisin », χυμός σταφυλιών που έχει υποστεί μερική ζύμωση, πωλείται στη Γαλλία σε φιάλη, το σχήμα της οποίας ομοιάζει, αν και κατ' εμέ δεν είναι πανομοιότυπο, προς εκείνο των φιαλών μέσα στις οποίες πωλείται συνήθως ο καμπανίτης οίνος. Επιπλέον η φιάλη σφραγίζεται με πώμα από φελό σε σχήμα μανιταριού που ασφαλίζεται με συρμάτινο πλέγμα.

Ένας έμπορος θέλησε να εισαγάγει το ποτό με αυτό το είδος φιάλης και πώματος στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Του γνωστοποιήθηκε ότι δεν μπορούσε να το κάνει αυτό, δεδομένου ότι η παράγραφος 52, τρίτο εδάφιο, σημείο 2, του Weingesetz ( νόμου περί οίνων ) του 1971, όπως τροποποιήθηκε, απαγορεύει την πώληση στη Γερμανία εισαγομένων προϊόντων εφόσον δεν είναι σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο ή των κατ' εφαρμογή των εκδοθεισών κανονιστικών αποφάσεων. Μία από αυτές είναι η Schaumwein-Branntwein-Verordnung ( κανονιστική απόφαση περί αφρωδών οίνων και μετουσιωμένων αποσταγμάτων ) του 1971, η παράγραφος 10, δεύτερο εδάφιο, της οποίας ορίζει ότι οι φιάλες τύπου Καμπανίας και τα πώματα μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για τους αφρώδεις οίνους και ορισμένους οίνους που παρασκευάζονται από άλλα φρούτα, πλην των σταφυλιών, ή από ρήον, βύνη ή μέλι ( βλέπε παράγραφο 10, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οίνων του 1930 και παράγραφο 75, τέταρτο εδάφιο, του νόμου περί οίνων του 1971 ).

Το ζήτημα έφερε ενώπιον της Επιτροπής ο εν λόγω έμπορος με σχετική καταγγελία την οποία όμως απέσυρε, όταν ανακάλυψε ότι, ακόμη και αν ήταν δυνατό να εισαγάγει το « Pétillant de raisin » εμφιαλωμένο στον τύπο αυτό φιάλης, το προϊόν θα φορολογούνταν με τον ίδιο συντελεστή που ισχύει για τον αφρώδη οίνο, γεγονός που αποτελεί ανασχετικό παράγοντα. Πάντως, η Επιτροπή θεωρεί — και ζητεί από το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, να αναγνωρίσει — ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, απαγορεύοντας, βάσει της παραγράφου 52, τρίτο εδάφιο, σημείο 2, του Weingesetz του 1971, σε συνδυασμό με την παράγραφο 10, δεύτερο εδάφιο, της κανονιστικής αποφάσεως, την εμπορία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ποτών, όπως το « Pétillant de raisin », υπό τη μορφή που το προϊόν αυτό παρασκευάζεται και διατίθεται συνήθως στη χώρα καταγωγής του.

Το γεγονός ότι η καταγγελία αποσύρθηκε και ότι ο συγκεκριμένος έμπορος δεν επιθυμεί να εισαγάγει το προϊόν δεν επηρεάζει το δικαίωμα της Επιτροπής να συνεχίσει τη δίκη. Πάντως, το αντικείμενο της δίκης περιορίζεται στο ζήτημα κατά πόσον ο γερμανικός νόμος και η κανονιστική απόφαση, στους οποίους αναφέρθηκα, παραβιάζουν το άρθρο 30 και δεν αφορά την επίπτωση από τη φορολόγηση του προϊόντος με τον ίδιο συντελεστή που ισχύει για τον αφρώδη οίνο.

Οι διάδικοι συμφωνούν ότι ο γερμανικός νόμος και η κανονιστική απόφαση απαγορεύουν την εισαγωγή του « Pétillant de raisin » σ' αυτή τη φιάλη και με αυτό το πώμα, όπως επίσης απαγορεύουν την πώληση ομοειδών εγχώριων προϊόντων σε φιάλη του ιδίου σχήματος. Η απαγόρευση δεν στρέφεται επομένως αποκλειστικά κατά των εισαγωγών προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

* Μετάφραση από τα αγγλικά.

Τέλος δεν αμφισβητείται, όπως αντιλαμβάνομαι, ούτε ότι το « Pétillant de raisin » υπάγεται στην κλάση 22.04 του κοινού δασμολογίου και ότι, κατά συνέπεια, εμπίπτει στις συναφείς διατάξεις των κανονισμών ( ΕΟΚ ) 337/79 του Συμβουλίου, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς ( ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112 ) και ( ΕΟΚ ) 355/79 του Συμβουλίου, περί των γενικών κανόνων για την περιγραφή και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής ( ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 200 ), χωρίς πάντως να πρόκειται για αφρώδη οίνο που εμπίπτει στον κανονισμό 358/79, περί των αφρωδών οίνων των παραγομένων στην Κοινότητα ( ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 231 ) ή στον κανονισμό 3309/85 του Συμβουλίου σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση αφρωδών οίνων ( ΕΕ 1985, L 320, σ. 9 ).

Η απάντηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας συνίσταται κυρίως στο ότι οι γερμανικές διατάξεις ανταποκρίνονται σε επιτακτικές ανάγκες, υπό την έννοια της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση 120/78, Cassis de Dijon ( ECR 1979, σ. 649, στη σ. 662 ). Δικαιολογούνται, καθόσον είναι απαραίτητες για την προστασία του καταναλωτή και για την πρόληψη αθέμιτου ανταγωνισμού. Περαιτέρω, συνάδουν απολύτως με την απαίτηση του άρθρου 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/79, ότι η περιγραφή και παρουσίαση των προϊόντων, όπως το υπό κρίση, « δεν δύνανται να είναι ικανές να προκαλέσουν σύγχυση ως προς το είδος, την καταγωγή και τη σύσταση του προϊόντος »· συνάδουν επίσης προς τις διατάξεις των κανονισμών περί των αφρωδών οίνων, στις οποίες αναφέρθηκα, προς τις οδηγίες του Συμβουλίου σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων και την παραπλανητική διαφήμιση ( οδηγίες 79/112/ΕΟΚ, ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33, και 84/450/ΕΟΚ, ΕΕ 1984, L 250, σ. 17 ) και προς το άρθρο 10α της Σύμβασης των Παρισίων περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Υποστηρίζεται ότι δεν υπάρχει αντίρρηση για το εισαγόμενο προϊόν αυτό καθαυτό. Το επιχείρημα συνίσταται στο ότι το καταναλωτικό κοινό είναι τόσο εθισμένο στην ιδέα ότι ο αφρώδης και ο καμπανίτης οίνος πωλούνται με τη συνδυασμένη μορφή αυτής της φιάλης και αυτού του πώματος, ώστε να είναι δυνατό να περιέλθει σε σύγχυση, ανεξάρτητα από ό,τι αναγράφει η ετικέτα, και να εκλάβει το « Pétillant de raisin » ως αφρώδη οίνο. Επιπλέον, το ότι επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ο συνδυασμός αυτός φιάλης και πώματος για το εν λόγω προϊόν, καθιστά δυνατό στους παραγωγούς του « Pétillant de raisins » να αποκομίζουν αδικαιολόγητο όφελος από τη συνήθεια που καθιέρωσαν οι παραγωγοί του αφρώδους οίνου.

Ακόμη και αν ήταν ορθό να ληφθεί υπόψη μόνο η φιάλη και το πώμα, δεν θα μπορούσα να αποδεχτώ ότι η άποψη αυτή είναι βάσιμη. Ο συνδυασμός φιάλης και πώματος δεν χρησιμοποιείται μόνο στην περίπτωση του καμπανίτη και του αφρώδους οίνου αυτών καθαυτών. Όπως ανέφερε η Επιτροπή, ο συνδυασμός αυτός χρησιμοποιείται και για άλλα ποτά, η ίδια δε η γερμανική νομοθεσία επιτρέπει τη χρήση τους και στα ημιαφρώδη ποτά από φρούτα, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατό να χαρακτηρισθούν ως καμπανίτης ή αφρώδης οίνος. Έτσι, κάποια ημέρα, αν δεν συμβαίνει ήδη αυτό, ο γερμανός αγοραστής θα πρέπει να εξετάζει αν το προϊόν που αγοράζει προέρχεται από σταφύλια ή από κάποιο άλλο φρούτο.

Πάντως, κατ' εμέ δεν αρκεί να ληφθεί υπόψη απλώς η φιάλη και το πώμα. Η « συσκευασία » πρέπει να ληφθεί υπόψη ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της ετικέτας ή των ετικετών και της τιμής.

Είναι σχεδόν αδύνατη η σύγχυση με οίνο προερχόμενο από τη γαλλική περιφέρεια της Καμπανίας, δεδομένου ότι υφίσταται σημαντική διαφορά ως προς την τιμή μεταξύ « καμπανίτη » και « Pétillant de raisin ». Αντίθετα, η πραγματική σύγχυση που έχει σημασία είναι μεταξύ αφρώδους οίνου που παρασκευάζεται

στη Γερμανία και « Pétillant de raisin », όπου οι τιμές βρίσκονται πολύ πλησιέστερα η μία προς την άλλη. Αλλά και στην περίπτωση αυτή υπάρχει μια ακόμη σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο, η οποία φαίνεται σαφώς στις φιάλες που προσκομίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Οι εν λόγω φιάλες φέρουν την ένδειξη ότι το « Pétillant de raisin » περιέχει 3 % κατ' ανώτατο όριο οινόπνευμα. Αλλά ως γνωστό ο αλκοολικός τίτλος των αφρωδών οίνων είναι υψηλότερος, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 358/79 του Συμβουλίου, δεν πρέπει κανονικά να είναι κατώτερος του 9,5 %.

Επιπλέον, δεν μπορώ να αντιληφθώ για ποιο βάσιμο λόγο μια επαρκής περιγραφή στην ετικέτα δεν θα καθιστούσε κατά τρόπο απολύτως σαφή στον ενδεχόμενο αγοραστή ότι αυτό που του προσφέρεται δεν είναι αφρώδης οίνος αλλά κάποιο άλλο προϊόν. Προφανώς, οι ενδείξεις μιας τέτοιας ετικέτας πρέπει να συνάδουν προς το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/79 και προς τα άρθρα 22 και 23 του ίδιου κανονισμού. Αν αυτό γίνεται και καθίσταται έτσι σαφές τι περιέχει η φιάλη, νομίζω ότι αυτό αρκεί· προκειμένου να προληφθεί η σύγχυση ή ο αθέμιτος ανταγωνισμός δεν είναι αναγκαίο να απαγορευθεί πλήρως ο συνδυασμός του προϊόντος αυτού, δηλαδή της εν λόγω φιάλης και του πώματος. Αυτό συνιστά δυσανάλογη απαίτηση. Το γεγονός ότι υφίστανται κοινοτικές και διεθνείς διατάξεις ως προς την επισήμανση και την παρουσίαση δεν δικαιολογεί, όπως φαίνεται να υποστηρίζεται, τη γερμανική άποψη. Αντίθετα, με τις σχετικές διατάξεις αναφέρεται απλώς ότι αυτό που επιτυγχάνεται με την παρουσίαση και την επισήμανση πρέπει να είναι επαρκές. Αυτό αποτελεί πραγματικό ζήτημα σε κάθε περίπτωση. Κατ' εμέ, είναι αδιανόητο να υποστηρίζεται ότι κατάλληλη επισήμανση, ακόμη και με τέτοιες φιάλες και τέτοια πώματα, δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να θεωρηθεί ως επαρκής.

Αντικρούοντας το επιχείρημα αυτό, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επικαλείται το αποτέλεσμα έρευνας, η οποία έδειξε ότι τα τρία τέταρτα των προσώπων στα οποία είχε επιδειχθεί φωτογραφία μιας φιάλης που περιείχε « Pétillant de raisins » θεώρησαν, όταν η επισήμανση ήταν εξ ολοκλήρου στη γαλλική, ότι επρόκειτο για αφρώδη οίνο, καμπανίτη οίνο ή « Σεκτ »· αλλά και με πρόσθετη επισήμανση στη γερμανική με την ένδειξη « teilweise gegorener Traubenmost » ( μούστος σταφυλιών που υπέστη μερική ζύμωση ) οι μισοί από τους ερωτηθέντες εξακολουθούσαν να έχουν την ίδια γνώμη. Αυτό μπορεί να είναι ενδεικτικό του ότι η σχετική επισήμανση ήταν ανεπαρκής, δεν μπορεί όμως να αποδείξει ότι γενικότερα η επισήμανση δεν αρκεί. Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονείται ότι στη σχετική έρευνα είχε επιδειχθεί απλώς μια φωτογραφία και ότι η επισήμανση που χρησιμοποιήθηκε δεν είχε επινοηθεί για τη γερμανική αγορά, στην οποία το εν λόγω προϊόν δεν είχε ακόμα διατεθεί υπό τη μορφή αυτή. Δεδομένου ότι το ζήτημα δεν έχει συζητηθεί εξαντλητικά, δεν χρειάζεται να εξεταστεί αν το άρθρο 23, παράγραφος 4, του κανονισμού 355/79 ή αν μια ευρύτερη αρχή που απαιτεί την αποφυγή συγχύσεως επιβάλλει τη χρησιμοποίηση της γλώσσας της χώρας στην οποία πωλείται το προϊόν.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επικαλείται στη συνέχεια δήλωση της Επιτροπής που περιέχεται σε ένα έγγραφο του 1982 που αναφέρεται σε πρόταση κανονισμού για τον ορισμό, το χαρακτηρισμό και την παρουσίαση των οινοπνευματωδών ποτών ( ΕΕ 1982, C 189, σ. 7 ), σύμφωνα με την οποία η επισήμανση δεν αρκεί αφεαυτής για να προστατεύσει τον καταναλωτή. Η δήλωση πάντως αυτή πρέπει να ερμηνευτεί υπό το φως της τέταρτης αιτιολογικής σκέψης της πρότασης, σύμφωνα με την οποία « το κανονικό και συνηθισμένο μέσον για την πληροφόρηση του καταναλωτή είναι να αναφέρεται στην ετικέτα ένας ορισμένος αριθμός ενδείξεων ». Επιπλέον, αυτό δεν μπορεί να σημαίνει ότι η επισήμανση δεν είναι ποτέ ικανή αφεαυτής να προστατεύσει τον καταναλωτή.

Αλλ' ούτε το γεγονός που επικαλείται η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ότι το

άρθρο 8 του κανονισμού 358/79 του Συμβουλίου περί αφρωδών οίνων θέτει την απαίτηση συσκευασίας των εν λόγω οίνων « κλεισμένων με πώμα μανιτάρι που φέρει καψύλιο και συγκρατείται με πρόσδεση » σημαίνει ότι μόνο οι εν λόγω οίνοι μπορούν να πωματιστούν με τον τρόπο αυτό.

Επίσης, αναφέρθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 6/81 ( Beele, Συλλογή 1982, σ. 707 ). Με την εν λόγω απόφαση το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι μια εθνική νομοθεσία « που απαγορεύει τη δουλική απομίμηση ξένου προϊόντος δεν δύναται να θεωρηθεί ότι υπερβαίνει το πλαίσιο των επιτακτικών αναγκών που είναι συναφείς με την προστασία των καταναλωτών και την εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών ». Στην περίπτωση εκείνη επρόκειτο για προϊόν που « χωρίς να υφίσταται ανάγκη » ήταν σχεδόν πανομοιότυπο με προϊόν που κυκλοφορούσε ήδη στην αγορά και που « δημιουργεί έτσι, ασκόπως, σύγχυση μεταξύ των δύο προϊόντων ». Νομίζω ότι σε μια υπόθεση όπως η παρούσα, όπου περισσότερο από το ίδιο το προϊόν αμβισβητείται η συσκευασία του, τα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι διαφορετικά και το ουσιώδες ερώτημα είναι αν η επισήμανση μπορεί, όπως εγώ πιστεύω, να επαρκεί, ώστε να αποφεύγονται η σύγχυση και ο αθέμιτος ανταγωνισμός.

Στη συνέχεια υποστηρίζεται ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν συντρέχει κανένας λόγος που να δικαιολογεί τη χρησιμοποίηση του συγκεκριμένου αυτού πώματος, δεδομένου ότι η πίεση στη φιάλη δεν είναι τόση ώστε να χρειάζεται αυτό: η πίεση ανέρχεται μόλις σε 3 bars και το προϊόν μπορεί να πωληθεί με βιδωτό πώμα. Ενδεχομένως, το προϊόν μπορεί να πωληθεί σε συνήθεις φιάλες με βιδωτό πώμα, μολονότι υφίσταται ορισμένη διαφωνία ως προς το κατά πόσο απαιτείται ή είναι επιθυμητή η χρησιμοποίηση πώματος από φελλό σε σχήμα μανιταριού. Όποια γνώμη κι αν υιοθετηθεί το εν λόγω σχήμα φιάλης χρησιμοποιείται από τους παραγωγούς του « Pétillant de raisin » για την πώληση μεγάλων ποσοτήτων στη Γαλλία και σε μικρότερη έκταση αλλού, η δε χρήση του γίνεται αποδεκτή. Νομίζω ότι δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι χρησιμοποιείται εσκεμμένα στη Γερμανία για να προκαλέσει σύγχυση ή αθέμιτο ανταγωνισμό. Δεν νομίζω ότι ένας έμπορος, προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, πρέπει να αποδείξει ότι η χρησιμοποιούμενη συσκευασία αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο, το οποίο δεν επιτυγχάνεται με καμιά άλλη. Το ερώτημα συνίσταται στο αν ενδέχεται να προκληθεί σύγχυση ή να προκύψει αθέμιτος ανταγωνισμός.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η χρησιμοποίηση συνήθων φιαλών και πωμάτων από φελλό ή βιδωτών πωμάτων κοστίζει φτηνότερα στους παραγωγούς. Αυτό μπορεί να είναι ορθό ως προς τον έμπορο ο οποίος αρχίζει τη δραστηριότητά του. Εντούτοις, είναι σαφές ότι, όπως η Επιτροπή υποστηρίζει και όπως το Δικαστήριο δέχτηκε στην υπόθεση 16/83 ( Prantl, Συλλογή 1984, σ. 1299 ), το να απαιτείται από παραγωγό να χρησιμοποιεί εντελώς διαφορετικό τύπο φιάλης σε συγκεκριμένο κράτος μέλος από εκείνο που χρησιμοποιεί συνήθως και νόμιμα μπορεί να συνεπάγεται σημαντικά πρόσθετα έξοδα για την πραγματοποίηση νέων μεθόδων εμφιαλώσεως και μπορεί να συνιστά εμπόδιο στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Υποστηρίχτηκε, τέλος, ότι δεν είναι δυνατό να λεχθεί ότι η χρησιμοποίηση της εν λόγω φιάλης είναι « νόμιμη και παραδοσιακή », όπως συνέβαινε στην υπόθεση Prantl, ώστε να μπορεί να περιοριστεί η χρήση της. Είναι σαφές ότι υπάρχει διαφορά ως προς τα πραγματικά περιστατικά μεταξύ των δύο υποθέσεων, δεδομένου ότι στην υπόθεση Prantl η συγκεκριμένη φιάλη χρησιμοποιούνταν επί πολλά έτη, ενώ στην παρούσα υπόθεση άρχισε να χρησιμοποιείται μόλις από το 1956 για το εν λόγω προϊόν. Εξάλλου, μολονότι το κριτήριο των « νόμιμων και παραδοσιακών συνη-

θειών » μπορεί να είναι ενδεδειγμένο σε μια υπόθεση όπως η υπόθεση Prantl, στην οποία είχε ανακύψει το ζήτημα του έμμεσου καθορισμού της καταγωγής, δεν νομίζω ότι επιβάλλεται να εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση. Αν συνέβαινε αυτό, τότε η παραγωγή και εμπορία νέων προϊόντων θα προσέκρουε σε δυσχέρειες. Σε μια υπόθεση όπως η παρούσα, το ενδεικνυόμενο κριτήριο είναι κατ' εμέ εκείνο που αναφέρεται στην απόφαση Cassis de Dijon, αν δηλαδή το προϊόν « έχει παραχθεί και διατεθεί στο εμπόριο νόμιμα » σε κράτος μέλος. Αν αυτό συμβαίνει, το προϊόν μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος υπό την επιφύλαξη των επιτακτικών αναγκών του είδους που αναφέρεται στην απόφαση Cassis de Dijon και με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ ότι η πώληση προϊόντος σε συγκεκριμένη συσκευασία επί τριάντα έτη είναι δυνατό να συνιστά νόμιμη και παραδοσιακή συνήθεια.

Κατά την άποψή μου, οι διατάξεις της παραγράφου 52, τρίτο εδάφιο, σημείο 2, του Weingesetz, σε συνδυασμό με την παράγραφο 10, δεύτερο εδάφιο, της Schaumwein-Branntwein-Verordnung, που απαγορεύουν την εμπορία ποτών όπως το « Pétillant de raisin » υπό τη συνήθη παρουσίασή τους κατά την παραγωγή και εμπορία τους στη χώρα καταγωγής τους, δεν αποδείχτηκε ότι είναι αναγκαίες για την προστασία του καταναλωτή ή την πρόληψη αθέμιτου ανταγωνισμού και, συνεπώς, αντίκεινται προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το Δικαστήριο πρέπει να κάνει δεκτά τα αιτήματα της Επιτροπής, και να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.